

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

29 грудня 2017 року № 340
(зі змінами, затвердженими
наказом Державної служби
статистики
28 грудня 2022 року № 406)

**МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ
ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНИХ ВИКЛЮЧЕНЬ ТА СТАНУ
БІДНОСТІ ЗА УМОВАМИ ЖИТТЯ**

Київ – 2017

Державна служба статистики України

Відповідальний за випуск – директор департаменту обстежень домогосподарств Осипова І. І.

Методика визначає методологію, алгоритми розрахунків та опис системи показників соціальних виключень та бідності, що застосовуються в європейській статистичній системі та розраховуються за результатами обстеження домогосподарств "Статистика доходів та умов життя в Європейському Союзі". Також у цьому документі наведено методологію та алгоритм розрахунку системи показників бідності за умовами життя (бідності за ознаками депривації), що розраховуються за результатами державного статистичного спостереження "Обстеження умов життя домогосподарств".

Методику підготували фахівці департаменту обстежень домогосподарств Держстату:

Осипова І. І. – директор департаменту;

Спесива-Ухова С. В. – заступник директора департаменту-начальник відділу інформаційного забезпечення моніторингу бідності та методології тематичних модульних опитувань домогосподарств;

Новиченко М. В. – заступник директора департаменту-начальник відділу організаційно-методологічного забезпечення обстеження умов життя домогосподарств.

Торхова Т. І. – головний спеціаліст-економіст відділу організаційно-методологічного забезпечення обстеження умов життя домогосподарств.

Методику схвалено Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 21 грудня 2017 року № 25).

Зміни до Методики схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протокол від 16 грудня 2022 року № КПУМ/31-22).

Державна служба статистики України

- адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601, Україна
- телефони: (044) 287-24-22
- факс: (044) 235-37-39
- електронна пошта: office@ukrstat.gov.ua
- веб-сайт: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Зміст

	Стор.
Перелік скорочень та позначень.....	4
Передмова.....	5
I. Загальні положення.....	6
II. Визначення термінів.....	8
III. Система показників соціальних виключень та бідності, що застосовуються в європейській статистичній системі та розраховуються за результатами обстеження домогосподарств "Статистика доходів та умов життя в Європейському Союзі".....	10
1. Система показників для оцінки бідності або соціальних виключень .	10
2. Система показників монетарної бідності	16
3. Система показників матеріальної депривації.....	18
IV. Система показників бідності за умовами життя (за ознаками депривації), що розраховуються за результатами вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України.....	20
Додатки:.....	
Додаток 1. Алгоритм розрахунку показника "Інтенсивність праці домогосподарства"	24
Додаток 2. Перелік ознак матеріальної депривації, передбачених програмою EU-SILC	26
Додаток 3. Перелік ознак депривації, розроблених для проведення пілотного дослідження щодо самооцінки домогосподарствами доступності окремих товарів та послуг.....	34
Додаток 4. Базовий список депривацій (18 ознак бідності за умовами життя)	37
Додаток 5. Розподіли домогосподарств за концентрацією ознак депривації в одному домогосподарстві зі списку 18 ознак.....	38
Додаток 6. Рівні матеріальної депривації, у тому числі глибокої, визначені за критеріями ЄС, за регіонами України у 2015 році.....	39
Список використаних джерел.....	40

Перелік скорочень та позначень

- EU-SILC – (EU Statistics on Income and Living Conditions) – статистика доходів і умов життя в Європейському Союзі
- ОУЖД – обстеження умов життя домогосподарств
- ЄСС – європейська статистична система
- ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку
- NUTS – (Nomenclature des Unités statistiques) – Номенклатура територіальних статистичних одиниць Європейського Союзу
- МСКО – Міжнародна стандартна класифікація освіти

Передмова

Методика розрахунку показників соціальних виключень (соціальної ізоляції, відчуження) та стану бідності за умовами життя (далі – Методика) розроблена на виконання підпункту 6 пункту 22 Плану заходів з імплементації розділу V “Економічне та галузеве співробітництво” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2017-2019 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 червня 2017 року № 503-р.

Метою розробки цієї Методики є визначення методології та алгоритму розрахунку системи показників соціальних виключень та бідності як в частині, гармонізованій з вимогами Євростату, так і показників, необхідних для потреб національних користувачів, які здійснюють дослідження особливостей питань бідності в Україні.

Методика складається з передмови, чотирьох розділів, додатків та списку використаних джерел.

У першому розділі наведено загальні положення щодо вивчення питань соціальних виключень та бідності. У другому розділі представлено визначення термінів, використаних у Методиці. Третій розділ містить систему показників соціальних виключень та бідності, гармонізовану з вимогами ЄСС, а також методологію й алгоритми їх розрахунку. У четвертому розділі розглянуто методологію й алгоритми розрахунків показників бідності за умовами життя, що розробляються для потреб користувачів, які займаються дослідженням особливостей бідності та соціальних виключень в Україні.

Наведені у документі методологія й алгоритм розрахунку системи показників соціальних виключень та бідності базуються на регламентах ЄС № 1983/2003 від 07 листопада 2003 року та № 2015/2256 від 04 грудня 2015 року [10, 11], а також окремих положеннях документів з питань EU-SILC [12-14].

Методика спрямована на приведення у відповідність зі стандартами ЄС методології та алгоритму розрахунку системи показників соціальних виключень та бідності після впровадження EU-SILC в Україні.

Методика призначена для використання працівниками органів державної статистики всіх рівнів, а також може бути корисною для міністерств, інших органів виконавчої влади, фахівців державних, громадських, наукових організацій та установ, інших зацікавлених користувачів.

I. Загальні положення

1. Показники бідності та соціальних виключень забезпечують спостереження за зміною масштабів та характеристик таких явищ, як бідність і соціальні виключення.

Під час засідання Ради Європи у 1984 році керівники урядів затвердили таке визначення бідності та соціальних виключень, підкреслюючи багатовимірну, відносну, динамічну природу цього поняття: "...ті особи, родини та групи осіб, чії ресурси (матеріальні, культурні, соціальні) є настільки обмеженими, що виключають їх з мінімально прийнятного способу життя у країні-члені, до якої вони відносяться..." [13].

Соціальні виключення – це суспільне явище, при якому окремі особи не мають змоги користуватися матеріальними благами та соціальними правами, брати участь у суспільному житті з причини їх бідності або дискримінації [15].

2. У країнах ЄС основним інформаційним джерелом статистичних даних щодо бідності та соціальних виключень є обстеження EU-SILC. Це обстеження було впроваджено відповідно до Регламенту (ЄС) № 1177/2003, підписаного Радою Європи та Європейським парламентом у червні 2003 року [8]. Воно проводиться у 35-ти країнах, у т. ч. обов'язково в усіх країнах ЄС і країнах-кандидатах на вступ до ЄС. Щорічно в рамках EU SILC опитується більше 200 000 домогосподарств і 500 000 осіб. Збір і обробка мікроданих здійснюється національними статистичними службами, мікродані передаються в Євростат, показники розраховуються і поширюються як Євростатом, так і статистичними офісами країн ЄС.

3. В Україні на сучасному етапі вивчення питань бідності та соціальних виключень населення здійснюється на базі комплексного вибіркового обстеження умов життя домогосподарств, що було запроваджене на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 02 листопада 1998 року № 1725 "Про проведення обстеження умов життя у домогосподарствах". Методологія розрахунку національних показників бідності та соціальних виключень наведена у Методиці комплексної оцінки бідності, затвердженій наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України від 18 травня 2017 року № 827/403/507/113/232 [4]. Методика комплексної оцінки бідності була розроблена на виконання Стратегії подолання бідності, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 року № 161-р [2].

Відповідно до Методики комплексної оцінки "бідність" – це неможливість підтримувати спосіб життя, притаманний конкретному суспільству в конкретний період [4].

4. Генеральною сукупністю як для EU-SILC, так і для ОУЖД є сукупність приватних домогосподарств, що проживають на території країни на момент збору даних. До генеральної сукупності не входять особи, що проживають в інституційних закладах. Також не охоплені цими обстеженнями певні маргінальні групи населення, бездомні особи.

5. Одиницею спостереження в EU-SILC [12], як і в ОУЖД [5], є приватне домогосподарство.

В EU-SILC приватне домогосподарство визначається як особа, що живе наодинці, або як група осіб, які живуть разом в одному й тому ж житлі та розділяють витрати, включаючи спільні витрати на товари першої необхідності [12].

Концепція визначення "домогосподарство", що застосовується в українському ОУЖД [5], в цілому відповідає концепції EU-SILC. Відповідно до статті 1 Закону України "Про Всеукраїнський перепис населення" домогосподарство – це сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати в родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати в будь-яких з цих стосунків або бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи.

6. Для запровадження в Україні європейської системи показників соціальних виключень та бідності має бути впроваджено обстеження EU-SILC на засадах методології Європейської статистичної системи.

7. Цей документ підготовлено з використанням рекомендацій міжнародних експертів, отриманих у рамках реалізації проекту ЄС Твіннінг "Сприяння процесам удосконалення Державної служби статистики України з метою покращення її потенціалу та продукції", а також з урахуванням основних положень Керівництва з вимірювання бідності, затвердженого на Конференції європейських статистиків у червні 2017 року.

II. Визначення термінів

Для цілей цієї Методики терміни вживаються у значеннях, визначених глосарієм до плану статистичного спостереження [3], Методикою комплексної оцінки бідності [4], Методологічними положеннями з організації державного статистичного спостереження "Обстеження умов життя домогосподарств" [5], Методикою розрахунку показників доходів та ресурсів домогосподарства [6], Регламентом Комісії (ЄС) № 1980/2003 від 21 жовтня 2003 року, що впроваджує Регламент (ЄС) № 1177/2003 Європейського парламенту і ради про статистику Співтовариства щодо доходів і умов життя (EU-SILC) у частині визначень та оновлених визначень [9], Регламентом (ЄС) № 1983/2003 від 7 листопада 2003 року, що впроваджує Регламент (ЄС) № 1177/2003 Європейського парламенту і ради про статистику Співтовариства щодо доходів і умов життя (EU-SILC) у частині списку цільових первинних показників [10], Регламентом Комісії (ЄС) № 2015/2256 від 04 грудня 2015 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1983/2003, що впроваджує Регламент (ЄС) № 1177/2003 Європейського парламенту та ради щодо статистичних даних Співтовариства стосовно доходів та умов життя (EU-SILC) у частині переліку цільових первинних змінних [11], Методичним керівництвом і описом цільових змінних EU-SILC (DocSILC065) [12], Описом наборів даних та методології в Роз'ясненнях щодо Статистики [14], а також у значеннях:

вік – період від народження людини до того чи іншого моменту життя. Вік визначають кількістю повних років, що прожиті людиною на кінець звітного року;

витрати на житло: для власників житла – іпотечні платежі; страхування житла; податок на житло, комунальні послуги (опалення, електроенергія, водопостачання та водовідведення, вивіз сміття з урахуванням субсидії), витрати на регулярне технічне обслуговування та ремонт житла. Для орендарів житла – орендна плата за користування житлом та інші витрати у разі їх сплати орендаром, а саме: страхування житла, податок на житло, комунальні послуги (опалення, електроенергія, водопостачання та водовідведення, вивіз сміття з урахуванням субсидії), витрати на регулярне технічне обслуговування та ремонт житла;

глибина ризику бідності – співвідношення різниці між рівнем межі ризику бідності та величиною медіанного наявного доходу осіб із категорії бідних та рівня межі ризику бідності;

діти-утриманці – особи у віці 0-17 років включно, а також особи віком 18-24 роки, якщо вони є економічно неактивними та живуть принаймні з одним із батьків;

децильний розподіл – поділ генеральної сукупності населення, ранжованої за зростанням еквівалентних наявних доходів, на десять однакових за чисельністю груп;

квінтильний розподіл – поділ генеральної сукупності населення, ранжованої за зростанням еквівалентних наявних доходів, на п'ять однакових за чисельністю груп;

матеріальна депривація – вимушене позбавлення або обмеженість доступу особи внаслідок нестачі коштів до матеріальних благ/послуг для підтримання способу життя, притаманному конкретному суспільству в конкретний період;

медіана – це величина, яка припадає на середину впорядкованого ряду розподілу і ділить його на дві рівні частини, де половина значень нижче, а половина – вище медіанного значення;

межа ризику бідності – рівень доходу, при якому домогосподарства з наявним доходом нижче цього рівня відносяться до категорії бідних;

наявний дохід домогосподарства (в EU-SILC) – валовий дохід домогосподарства (доходи, отримані протягом певного звітного періоду членами домогосподарства та домогосподарством у цілому, до вирахування податку на прибуток, постійних податків на багатство, обов'язкових внесків на соціальне страхування працівників, але після врахування отриманих трансфертів між домогосподарствами) за вирахуванням податку на прибуток, податків на багатство, обов'язкових внесків на соціальне страхування працівників, сплачених трансфертів між домогосподарствами;

особи працездатного віку – особи у віці 18-64 років, за винятком дітей-утриманців;

перенаселене житло – житло особи вважається перенаселеним, якщо домогосподарство не має у своєму розпорядженні мінімальної кількості кімнат, що дорівнює: одна кімната для домогосподарства; одна кімната для пари у домогосподарстві; одна кімната для кожної особи віком від 18 років; одна кімната для пари осіб однієї статі від 12 до 17 років включно; одна кімната для кожної особи віком від 12 до 17 років включно, яка не включена до попередньої категорії; одна кімната для пари дітей віком до 12 років;

рівень матеріальної депривації – частка осіб із вимушеною відсутністю певної або більше кількості із визначеного списку ознак матеріальної депривації;

рівень ризику бідності – частка осіб з еквівалентними середньомісячними наявними доходами нижче межі ризику бідності;

шкала еквівалентності – система коефіцієнтів, що надаються членам домогосподарства відповідно до їхніх демографічних характеристик і які відображають зменшення мінімально необхідних потреб на одного члена домогосподарства при збільшенні розміру домогосподарства та зміні його складу.

III. Система показників соціальних виключень та бідності, що застосовуються в європейській статистичній системі та розраховуються за результатами обстеження домогосподарств "Статистика доходів та умов життя в Європейському Союзі"

1. Система показників для оцінки бідності або соціальних виключень

1. У країнах ЄС для вимірювання бідності та соціальних виключень (соціальної ізоляції, відчуження) крім доходу домогосподарств, який є ключовим детермінантом рівня життя, враховуються й інші аспекти, що перешкоджають повноцінній участі особи в житті суспільства, зокрема такі, що пов'язані з доступом до ринку праці та матеріальними деприваціями.

Стратегією "Європа 2020" передбачено зменшення в країнах ЄС до 2020 року щонайменше на 20 мільйонів кількості осіб, які знаходяться у ризику бідності або соціальних виключень. У 28 країнах ЄС у 2016 році таких осіб було майже 118 млн або 23,5%.

Основним індикатором для моніторингу виконання цієї цілі було визначено показник ризику бідності або соціальних виключень (*AROPE*), який розраховується за результатами EU-SILC. Зазначений індикатор є комплексним і базується на трьох показниках, що входять до його складу:

рівень ризику монетарної бідності після отримання соціальних трансфертів (*ARPT*);

рівень глибокої матеріальної депривації (*SEV_DEP*);

рівень поширення низької інтенсивності праці (*LOW_WI*).

Наявність хоча б одного з трьох показників указує на те, що особа знаходиться у ризику бідності або соціальних виключень.

2. Показники бідності або соціальних виключень розраховуються за такими основними розрізами (*k*):

усе населення;

за віком та статтю:

населення у віці до 17 років включно;

населення у віці 18–64 роки;

населення у віці 18–24 роки;

населення у віці 25–49 років;

населення у віці 50–64 роки;

населення у віці 65 років і старше;

чоловіки у віці 18–64 роки;

чоловіки у віці 18–24 роки

чоловіки у віці 25–49 років;

чоловіки у віці 50–64 роки;

чоловіки у віці 65 років і старше;

жінки у віці 18–64 роки;

жінки у віці 25–49 років;

жінки у віці 50–64 роки;

- жінки у віці 65 років і старше;
- за рівнями освіти відповідно до МСКО;
- за типами домогосподарств:
  - домогосподарства без дітей-утриманців:
    - домогосподарство, що складається з однієї особи, всього (одинок особа);
    - домогосподарство, що складається з однієї особи, чоловік/ жінка;
    - домогосподарство, що складається з однієї особи у віці менш ніж 65 років/65 років та старше;
    - дві дорослі особи без дітей-утриманців, обидві особи у віці менш ніж 65 років;
    - дві дорослі особи без дітей-утриманців, з яких одна особа у віці 65 років та старше;
    - інші домогосподарства без дітей-утриманців (три чи більше дорослих)
  - домогосподарства з дітьми-утриманцями:
    - один батько/мати, одна дитина-утриманець чи більше;
    - дві дорослі особи, одна дитина-утриманець;
    - дві дорослі особи, дві дитини-утриманці;
    - дві дорослі особи, три чи більше дитини-утриманці;
    - інші домогосподарства з однією чи більшою чисельністю дітей-утриманців (три чи більше дорослих);
- за статусом активності (для населення у віці 18 років і старше):
  - зайняті;
  - безробітні;
  - пенсіонери;
  - інше економічно неактивне населення;
- за регіонами*.

3. Рівень ризику монетарної бідності після отримання соціальних трансфертів.

Для оцінки та моніторингу прогресу зменшення бідності або соціальних виключень рівень ризику монетарної бідності після отримання соціальних трансфертів визначається як частка осіб, у яких середньодушові еквівалентні наявні доходи (далі – еквівалентні наявні доходи) після отримання соціальних трансфертів є нижчими межі ризику бідності, визначеної на рівні 60% медіанного еквівалентного наявного доходу населення після отримання соціальних трансфертів.

Межа ризику бідності ($ARPT_{medianXX}$) розраховується за формулою:

$$ARPT_{medianXX} = XX\% \times EQ\_INC\ 20_{median} , \quad (1)$$

---

* У країнах ЄС – рівень NUTS 2.

де $XX\%$ приймає значення 60, EQ_INC20_{median} – медіанний еквівалентний наявний дохід після отримання соціальних трансфертів (для досліджень бідності або соціальних виключень).

Рівень ризику бідності після отримання соціальних трансфертів ($ARPT20$) за розрізами (k) ($ARPT20_{at\_k}$) розраховується за формулою:

$$ARPR20_{at\_k} = \frac{\sum_{i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (2)$$

де j – населення або група населення, у яких еквівалентні наявні доходи після отримання соціальних трансфертів (EQ_INC20) є нижчими межі ризику бідності;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи [12].

Розрахунок еквівалентного наявного доходу наведено у Методиці розрахунку показників доходів та ресурсів домогосподарств [6].

Відповідно до цілей аналізу еквівалентний наявний дохід можна розраховувати в національній валюті, євро або з урахуванням паритету купівельної спроможності.

4. Інтенсивність праці.

Інтенсивність праці (WI) – це частка загальної кількості місяців, протягом яких усі члени домогосподарства працездатного віку працювали протягом звітного року, в загальній кількості місяців, які вони теоретично могли б працювати в той же період.

Інтенсивність праці вимірюється на рівні домогосподарства, але розраховується на рівні осіб.

Особи класифікуються за категоріями інтенсивності праці від $WI = 0$ (усі члени домогосподарства не працюють) до $WI = 1$ (повна зайнятість).

Домогосподарства, що складаються лише з дітей, студентів у віці до 25 років та/або людей віком 65 років і старших, повністю виключаються із розрахунку.

Для кожної особи працездатного віку, яка не класифікується як дитина-утриманець, обчислюються: кількість місяців звітного року, щодо яких респондент надав інформацію про свій статус діяльності, та кількість місяців звітного року, протягом яких особа була класифікована як "така, що працює".

"Така, що працює" відмічається особам, які повідомили, що мали оплачувану роботу з повним або неповним робочим днем; оплачуване навчання або навчання за спеціальними схемами, пов'язаними з працевлаштуванням; були самозайнятими (з працівниками або без них), мали неоплачувану роботу на сімейному підприємстві.

Алгоритм розрахунку інтенсивності праці наведено у додатку 1.

5. Рівень поширення низької інтенсивності праці.

Особа вважається такою, що проживає у домогосподарствах з дуже низькою інтенсивністю праці (LOW_WI), якщо у домогосподарстві, членом якого вона є, особи працездатного віку працювали менше 20% загального потенціалу протягом звітних 12 місяців ($WI < 0,2$).

Рівень поширення низької інтенсивності праці (LOW_WI за розрізами (k) (LOW_WI at k), розраховується як частка осіб, які проживають у домогосподарствах з низькою інтенсивністю праці ($WI < 0,2$) у кожному (k), за формулою:

$$LOW\_WI_{at\_k} = \frac{\sum_{i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (3)$$

де j – населення або підгрупа населення, яке живе у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці ($WI < 0,2$);

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

6. Рівень глибокої матеріальної депривації.

Для оцінки та моніторингу прогресу зменшення бідності та соціальних виключень у Європейській статистичній системі також розраховується показник "рівень глибокої матеріальної депривації" як частка осіб, які потерпають від 4 та більше із 9 нижченаведених ознак матеріальної депривації:

недостатність коштів для своєчасної та в повному обсязі оплати іпотечного кредиту або орендних платежів ($HS011$), комунальних платежів ($HS021$), платежів за придбання товарів та послуг на виплату або інших платежів по кредитах ($HS031$);

недостатність коштів для оплати тижневої щорічної відпустки далеко від дому ($HS040$);

відсутність можливості сплачувати неочікувані фінансові витрати за рахунок власних ресурсів ($HS060$);

недостатність коштів для споживання страв з м'ясом, курятиною чи рибою (або вегетаріанський еквівалент цього) через день ($HS050$);

домогосподарство не може собі дозволити мати телефон (уключаючи мобільний телефон) ($HS070$);

домогосподарство не може собі дозволити мати кольоровий телевізор ($HS080$);

домогосподарство не може собі дозволити мати пральну машину ($HS100$);

домогосподарство не може собі дозволити мати автомобіль ($HS110$);

недостатність коштів для підтримування належної температури у своєму житлі ($HH050$).

Цей показник стосується осіб, які не можуть через нестачу коштів дозволити собі придбати певний товар чи послугу. Особи, які не можуть придбати певні товари чи послуги з іншої причини, наприклад, тому що вони не

хочуть або не потребують цього, не належать до таких, що потерпають від матеріальної депривації.

Рівень глибокої матеріальної депривації (SEV_DEPR) за розрізами (k) ($SEV\_DEPR\_TOTL\ at\_k$) розраховується як відсоток осіб у кожному розрізі k , які через нестачу коштів потерпають від чотирьох та більше із дев'яти ознак матеріальної депривації ($N\_ITEM \geq 4$ із 9), за формулою:

$$SEV\_DEPR\_TOTL\ at\_k = \frac{\sum_{\forall i\_at\_k\_where\ N\_ITEM=j} RB050a_i}{\sum_{\forall i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (4)$$

де j приймає значення: 4, 5, 6, 7, 8, 9;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Хоча відомості про матеріальну депривацію відносяться до рівня домогосподарства, цей показник визначається на індивідуальному рівні, тобто розраховується для окремих осіб, а не для домогосподарства.

7. Регламентом Комісії (ЄС) № 2015/2256 [11] від 04 грудня 2015 року про внесення змін до Регламенту (ЄК) № 1983/2003 [10] із ознак матеріальної депривації були вилучені такі ознаки: відсутність телефону (у т. ч. мобільного) ($HS070$); відсутність кольорового телевізора ($HS080$); відсутність пральної машини ($HS100$), та уключені такі ознаки: неможливість заміни зношених меблів ($HD080$), зношеного одягу на новий (не секонд-хенд) ($PD020$), відсутність двох пар взуття належного розміру (у т.ч. однієї пари демісезонного взуття) ($PD030$), неможливість зустрічатися з друзями/родичами, щоб разом поїсти/випити, щонайменше раз на місяць ($PD050$), регулярно брати участь у розважальних заходах ($PD060$), неможливість витратити кожен тиждень невелику суму грошей на себе ($PD070$), відсутність доступу до Інтернету вдома для особистого користування хоча б раз на місяць ($PD080$).

Наразі Євростат вирішує питання щодо методології розрахунку показників матеріальної депривації та глибокої матеріальної депривації у зв'язку із зазначеними змінами.

8. Рівень ризику бідності або соціальних виключень.

За методологією EU-SILC рівень ризику бідності або соціальних виключень ($AROPE$) за розрізами (k) ($AROPE\ at\_k$) розраховується як відсоток осіб у розрізі k , які мають хоча б одну із трьох ознак: знаходяться у ризику бідності ($ARPT20$) або потерпають від глибокої депривації (SEV_DEP), або проживають у домогосподарствах з дуже низькою інтенсивністю праці ($WI < 0,2$) по відношенню до загальної чисельності населення у розрізі k за формулою:

$$AROPE\ at\_k = \frac{\sum_{i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (5)$$

де j – населення або підгрупа населення, яке знаходиться у ризику бідності ($ARPT20$) або потерпає від глибокої депривації (SEV_DEPR), або проживає в домогосподарствах з дуже низькою інтенсивністю праці ($WI < 0.2$);

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

9. Для визначення підгруп населення, які потерпають від одного або комбінацій трьох різних видів ризиків бідності та соціальної ізоляції, розраховуються показники $AROPE[A]$ за розрізами k ($AROPE[A]_{at\_k}$) як відсоток осіб у кожній групі k , які потерпають від ризику бідності або соціальних виключень у загальній кількості населення в групі k , за формулою:

$$AROPE[A]_{at\_k} = \frac{\sum_{\forall i \in A_{at\_k}} RB050a_i}{\sum_{i_{at\_k}} RB050a_i} \times 100, \quad (6)$$

де A є однією з підгруп комбінацій ознак: R_NDEP_NLOW , R_NDEP_LOW , R_DEP_NLOW , R_DEP_LOW , NR_NDEP_LOW , NR_DEP_NLOW , NR_DEP_LOW , NR_NDEP_NLOW , а саме:

R_NDEP_NLOW – населення, яке знаходиться у ризику бідності, але не потерпає від глибокої матеріальної депривації і не проживає у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

R_NDEP_LOW – населення, яке знаходиться у ризику бідності й не потерпає від глибокої матеріальної депривації, але живе у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

R_DEP_NLOW – населення, яке знаходиться у ризику бідності, потерпає від глибокої матеріальної депривації, але не живе у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

R_DEP_LOW – населення, яке знаходиться у ризику бідності, потерпає від глибокої матеріальної депривації і живе у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

NR_NDEP_LOW – населення, яке не знаходиться у ризику бідності й не потерпає від глибокої матеріальної депривації, але проживає у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

NR_DEP_NLOW – населення, яке не знаходиться у ризику бідності, але потерпає від глибокої матеріальної депривації і не проживає у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

NR_DEP_LOW – населення, яке не знаходиться у ризику бідності, але потерпає від глибокої матеріальної депривації та живе у домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

NR_NDEP_NLOW – населення, яке не знаходиться у ризику бідності й не потерпає від глибокої матеріальної депривації, а також не проживає в домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Показник $ARPE[A]$ розраховується за такими розрізами k :
 усе населення;
 за віком та статтю;
 за рівнями освіти;
 за типами домогосподарств;
 за статусом активності.

2. Система показників монетарної бідності

1. Межа ризику бідності.

Для потреб аналізу питань бідності в Європейській статистичній системі визначаються такі межі монетарної бідності в розрахунку на одну особу:

відсоток від медіанного еквівалентного наявного доходу після отримання соціальних трансфертів за формулою (1), де XX приймає значення 40, 50, 60, 70;

відсоток від середнього еквівалентного наявного доходу після отримання соціальних трансфертів за формулою:

$$ARPT_{mean\ XX} = XX\% \times EQ\_INC20_{mean}, \quad (7)$$

де $XX\%$ приймає значення 40, 50, 60; EQ_INC20_{mean} – середній еквівалентний наявний дохід після отримання соціальних трансфертів.

2. Рівень ризику бідності.

Рівень ризику бідності ($ARPR\ at\_k$) розраховується за формулою (2) за такими розрізами k :

усе населення;
 за віком та статтю;
 за рівнями освіти;
 за типами домогосподарств;
 за статусом активності;
 за статусом володіння:
 власник житла; орендар житла (оренда безкоштовна);
 орендар житла;
 за регіонами.

3. Рівень ризику бідності до отримання соціальних трансфертів (крім пенсій за віком та у зв'язку з втратою годувальника).

Цей показник призначений для дослідження впливу соціальних трансфертів на зміну рівнів бідності, а також для аналізу рівня життя окремих груп домогосподарств (населення) у випадку відсутності соціальних трансфертів.

Рівень ризику бідності до отримання соціальних трансфертів (крім пенсій за віком та у зв'язку з втратою годувальника) ($ARPR22$) за розрізами (k) ($ARPR\ 22\ at\_k$) визначається як частка осіб у кожному k , у яких еквівалентні

наявні доходи до отримання зазначених соціальних трансфертів (EQ_INC22) є нижчими межі ризику бідності, за формулою:

$$ARPR22_{at\_k} = \frac{\sum_{i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (8)$$

де j – населення або група населення, у якого еквівалентні наявні доходи до отримання соціальних трансфертів (крім пенсій за віком та у зв'язку з втратою годувальника) є нижчими межі ризику бідності;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Пенсії за віком та у зв'язку з втратою годувальника (вдовам та вдівцям), для потреб цього аналізу включаються до доходів, а не до соціальних трансфертів.

Рівень ризику бідності до отримання вищезазначених соціальних трансфертів ($ARPR22$) розраховується за такими розрізами k : по населенню в цілому та за віковими групами населення 0–17 років, 18–64 роки, 65 і старше років.

4. Рівень ризику бідності після виключення витрат на житло.

Рівень ризику бідності за виключенням витрат на житло ($ARPRhc$) за розрізами (k), ($ARPRhc_{at\_k}$) розраховується як частка осіб у кожному розрізі k , у яких еквівалентні наявні доходи після отримання соціальних трансфертів та за виключенням витрат на житло ($EQ\_INC20hc$) є нижчими межі ризику бідності, визначеної на рівні 60% медіанного еквівалентного наявного доходу населення після отримання соціальних трансфертів, за формулою:

$$ARPRhc_{at\_k} = \frac{\sum_{i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (9)$$

де j – населення або група населення, у якого еквівалентні наявні доходи після отримання соціальних трансфертів, за виключенням витрат на житло є нижчими межі ризику бідності, визначеної на рівні 60% медіанного еквівалентного наявного доходу населення після отримання соціальних трансфертів;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Витрати на житло включають витрати на житло, де домогосподарство проживає фактично. Враховуються тільки фактично сплачені витрати на житло.

Рівень ризику бідності після виключення витрат на житло ($ARPRhc$) розраховується за такими розрізами k по населенню в цілому, за віковими групами населення 0–17 років, 18–64 роки, 65 і старше років та за типами домогосподарств.

2.5. Глибина ризику бідності.

Глибина ризику бідності ($RAROPG$) за розрізами (k) ($RAROPG_{at\_k}$) розраховується у кожному k як співвідношення різниці між вартісним значенням межі ризику бідності ($ARPT_{median60}$) та медіанним еквівалентним наявним доходом осіб після отримання соціальних трансфертів нижче межі ризику бідності ($EQ\_INC20_{median/at\_poor\_k}$) до межі ризику бідності ($ARPT_{median60}$), за формулою:

$$RAROPG_{at\_k} = \frac{(ARPT_{median60} - EQ\_INC20_{median/at\_poor\_k})}{ARPT_{median60}} \times 100 \quad (10)$$

Глибина ризику бідності ($RAROPG$) розраховується за такими розрізами k : по населенню в цілому та за віковими групами 0–17 років, 18–64 роки, 65 і старше років.

3. Система показників матеріальної депривації

1. Рівень поширення певної ознаки матеріальної депривації.

Рівень поширення певної ознаки матеріальної депривації (P_DEPR) у розрізах (k) ($P\_DEPR_{at\_k}$) розраховується як відсоток осіб у кожному розрізі k , які через нестачу коштів потерпають від певної ознаки матеріальної депривації, за формулою:

$$P\_DEPR_{at\_k} = \frac{\sum_{\forall i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{\forall i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (11)$$

де j – населення або підгрупа населення, яке потерпає від певної ознаки матеріальної депривації;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Цей показник розраховується по населенню в цілому, а також за розрізами: за віком та статтю; за групами квінтільного розподілу населення залежно від розміру наявних еквівалентних доходів; за типами домогосподарств.

Список ознак матеріальної депривації, передбачених Регламентом (ЄС) № 1177/2003, наведено у додатку 2.

2. Рівень матеріальної депривації.

Рівень матеріальної депривації ($DEPR\_TOTL$) у розрізі (k) ($DEPR\_TOTL_{at\_k}$) розраховується як відсоток осіб ($DEPR\_TOTL_{at\_k}$) у кожному розрізі k , які через нестачу коштів потерпають від трьох та більше із дев'яти ($N\_ITEM > = 3$ із 9) ознак матеріальної депривації, наведених у п. 1.6, за формулою:

$$DEPR\_TOTL_{at\_k} = \frac{\sum_{\forall i\_at\_k\_where N\_ITEM=j} RB050a_i}{\sum_{\forall i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (12)$$

де j приймає значення: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;
 $RB050a_i$ – вага i -ї особи.

3. Рівень матеріальної депривації, пов'язаної із середовищем проживання.

Рівень матеріальної депривації, пов'язаної із середовищем проживання ($DEPR\_ENV$) у розрізі k ($DEPR\_ENV_{at\_k}$), що розраховується як частка осіб у кожному k , які потерпають від N_ITEM із таких ознак матеріальної депривації:

шум від сусідів або з вулиці ($HS170$);

забруднення навколишнього середовища, вихлопи або інші негативні явища, пов'язані з транспортом у зоні проживання ($HS180$);

злочинність, насильство або вандалізм у регіоні ($HS190$)

$$DEPR\_ENV_{at\_k} = \frac{\sum_{\forall i\_at\_k\_where N\_ITEM=j} RB050a_i}{\sum_{\forall i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (13)$$

де $j = 0, 1, 2, 3$;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Цей показник розраховується по населенню в цілому, а також за типами домогосподарств та квінтільними групами розподілу населення залежно від розміру наявних еквівалентних доходів.

4. Рівень матеріальної депривації, пов'язаної з житлом.

Рівень матеріальної депривації, пов'язаної з житлом ($DEPR\_HOUS$), за розрізами (k) ($DEPR\_HOUS_{at\_k}$) визначається як частка осіб у кожному k , які потерпають від N_ITEM із таких ознак матеріальної депривації:

протікання даху, сирі стіни/ підлога/фундамент або гнилі віконні рами чи підлога ($HH040$);

житло занадто темне, недостатньо світла ($HS160$);

немає ванни/душу в житлі ($HH081$);

немає у помешканні туалету зі зливом для користування виключно членами конкретного домогосподарства ($HH091$).

$$DEPR\_HOUS_{at\_k} = \frac{\sum_{\forall i\_at\_k\_where N\_ITEM=j} RB050a_i}{\sum_{\forall i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (14)$$

де $j = 0, 1, 2, 3, 4$;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Цей показник розраховується по населенню в цілому, а також за розрізами: за віком та статтю; за квінтільними групами розподілу населення

залежно від розміру наявних еквівалентних доходів; за типами домогосподарств: за статусом володіння житлом.

5. Рівень глибокої матеріальної депривації, пов'язаної з житлом.

Рівень глибокої матеріальної депривації, пов'язаної з житлом (SEV_HH_DEP) за розрізами (k) ($SEV\_HH\_DEP\ at\_k$), розраховується як частка осіб у кожному k , які живуть у перенаселеному житлі, а також потерпають принаймні від однієї із ознак матеріальної депривації, пов'язаних із житлом, наведених вище, за формулою:

$$SEV\_HH\_DEP_{at\_k} = \frac{\sum_{\forall i=j\_at\_k} RB050a_i}{\sum_{\forall i\_at\_k} RB050a_i} \times 100, \quad (15)$$

де j – населення або підгрупа населення, яке живе у перенаселеному житлі, а також потерпає принаймні від однієї із ознак матеріальної депривації, пов'язаних із житлом;

$RB050a_i$ – вага i -ї особи.

Цей показник розраховується по населенню в цілому, а також за розрізами: за віком та статтю; за квінтільними групами розподілу населення залежно від розміру наявних еквівалентних доходів; за типами домогосподарств: за статусом володіння житлом.

IV. Система показників бідності за умовами життя (бідність за ознаками депривації), що розраховуються за результатами вибіркового обстеження умов життя домогосподарств

1. У рамках ОУЖД питання бідності за умовами життя вивчаються з використанням частини 2 "Доступ домогосподарств до окремих товарів та послуг" Анкети № 2 "Стан здоров'я членів домогосподарства. Доступ домогосподарств до окремих товарів та послуг". Цей розділ Анкети № 2 забезпечує збір даних щодо питань депривації (позбавлення) (далі – депривації) для аналізу:

економічної депривації, тобто недостатності коштів для отримання необхідних недорогих товарів і послуг;

розвитку інфраструктури як ознаки географічної доступності послуг і бар'єрів негеографічного характеру, які визначають депривацію за доступом;

поширення серед опитуваних домогосподарств цих проявів депривацій.

2. Для розробки списку депривацій у 2007 році було проведено пілотне дослідження 46 ознак депривацій (додаток 3) на всій мережі домогосподарств, які беруть участь в ОУЖД. Список депривацій для пілотного дослідження був сформований за підсумками обговорення з основними користувачами даних

ОУЖД у ході круглого столу з питань удосконалення програми обстеження умов життя домогосподарств.

3. Програма пілотного дослідження передбачала вивчення сприйняття населенням ознак депривації у сфері їхніх споживчих можливостей за існуючих у суспільстві стандартів, ступеня актуальності для населення ознак бідності та депривації, а також аналіз поширення серед домогосподарств окремих проявів депривації в частині можливостей задоволення не тільки мінімально необхідних фізіологічних потреб, а й потреб, пов'язаних із розвитком особистості та забезпеченням належного рівня комфортності існування.

4. Для впровадження постійного моніторингу питань бідності за ознаками депривації за участю фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи Національної академії наук України на основі аналізу результатів пілотного опитування був сформований остаточний базовий список депривацій. Для встановлення переліку базових потреб, відсутність яких сприймається більшістю населення як бідність і депривація, з урахуванням специфіки українського суспільства, було прийнято рішення провести межу в розмірі 90% респондентів, які обрали відповідну ознаку. Крім того, наведені депривації мали бути поширеними серед домогосподарств. Ці ознаки було визначено доцільним розглядати як відсутність складових життєвого стандарту, що домінує в сучасному українському суспільстві.

5. До базового списку депривацій були відібрані 18 ознак депривації (додаток 4), що висвітлюють такі напрями:

1) економічна депривація:

за харчуванням (недостатність коштів для забезпечення певної якості харчування);

за непродовольчими товарами (недостатність коштів для придбання необхідних недорогих товарів і відсутність їх певних видів);

за житловими умовами (відсутність нормальних житлових умов, недостатність коштів для покращення житлових умов);

у сферах охорони здоров'я та освіти (недостатність коштів для отримання необхідних недорогих товарів і послуг).

2) розвиток інфраструктури як ознаки географічної доступності послуг і бар'єрів негеографічного характеру, які визначають депривацію за доступом.

6. Система показників бідності за ознаками депривації домогосподарств:

1) рівень поширення серед домогосподарств певного виду депривації – частка домогосподарств, які повідомили, що потерпають від проявів певної ознаки депривації:

$$Pn_i = \frac{Q_{ij}}{N_j}, \quad (16)$$

де Pn_i – частка домогосподарств, що потерпають від прояву i -ї ознаки депривації;

Q_{ij} – кількість домогосподарств j -ї групи, які повідомили, що потерпають від проявів i -тої ознаки депривації;

N_j – загальна кількість домогосподарств j -ї групи.

2) рівень бідності за ознаками депривації (Pd_j) визначається як відсоток населення із вимушеною відсутністю чотирьох та більше із вісімнадцяти вищезазначених ознак депривації.

Цей показник визначається як відсоток домогосподарств, що мають чотири та більше ознак депривації:

$$Pd_j = \frac{Q_j}{N_j}, \quad (17)$$

де Pd_j – частка домогосподарств j -ї групи, що визначені бідними за деприваціями;

Q_j – кількість домогосподарств j -ї групи, що мають 4 та більше ознак депривації;

N_j – загальна кількість домогосподарств j -ї групи.

У додатку 5 наведено приклади розподілів домогосподарств за концентрацією депривацій в одному домогосподарстві зі списку 18 ознак.

7. Перелік ознак депривацій базового списку в ОУЖД може переглядатися за підсумками аналізу сприйняття населенням ознак бідності та депривації у сфері їхніх споживчих можливостей за існуючих у суспільстві стандартів, ступеня актуальності для населення ознак бідності та депривацій з урахуванням рівня їх поширення, а також відповідно до сучасного міжнародного досвіду та потреб національних користувачів.

8. Відповідно до Методики комплексної оцінки бідності [4], розробленої на виконання Стратегії подолання бідності [2], за результатами ОУЖД розраховується рівень глибокої матеріальної депривації за формулою (4). У додатку 6 наведено дані щодо рівнів матеріальної депривації, у т.ч. глибокої депривації, визначеної за критерієм ЄС, за регіонами України у 2015 році.

Вищенаведені показники розраховуються в цілому по всіх домогосподарствах, а також у таких розрізах:

за типом місцевості: міська місцевість, сільська місцевість;

за типами домогосподарств:

за наявністю в домогосподарствах дітей до 18 років (з дітьми, без дітей);

залежно від чисельного складу домогосподарства;

залежно від кількості дітей (одна, дві, три і більше);

залежно від кількості дорослих осіб у складі домогосподарств з дітьми;

залежно від кількості дітей, дорослих осіб у домогосподарствах, у складі яких є діти, які не мають одного чи обох батьків;

залежно від складу домогосподарств без дітей;

залежно від наявності та кількості працюючих осіб у складі домогосподарств;

залежно від наявності осіб працездатного віку;

за віком:

населення у віці до 18–35 років;

населення у віці 36–59 років;

населення у віці 60 років і старше;

за статтю:

чоловіки;

жінки;

за децильними групами за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів;

за групами домогосподарств за критеріями прожиткового мінімуму;

за регіонами.

Директор департаменту
обстежень домогосподарств

І. І. Осипова

Алгоритм розрахунку інтенсивності праці

1. Розрахунок загальної кількості годин, відпрацьованих протягом тижня особою в працездатному віці (*Hourx*), за формулою:

$$Hourx = PL060 + PL100, \quad (1)$$

де *PL060* – кількість робочих годин, відпрацьованих протягом звичайного робочого тижня на основній роботі;

PL100 – кількість робочих годин, відпрацьованих протягом звичайного робочого тижня на другій, третій та інших роботах.

2. Розрахунок частки загальної кількості годин, відпрацьованих протягом тижня особою в працездатному віці до кількості годин законодавчо визначеного робочого тижня (для ЄС – 35 годин, для України – 40 годин) (*Houratio*) за формулою:

$$Houratio = Hourx/35 \quad (40) \quad (2)$$

3. Розрахунок фактично відпрацьованих місяців за звітний період особою в працездатному віці (*Ne1*) за формулою:

$$Ne1 = PL073 + PL075 + Houratio * (PL074 + PL076), \quad (3)$$

де *PL073* – кількість місяців, коли респондент працював повний робочий день за наймом;

PL074 – кількість місяців, коли респондент працював неповний робочий день за наймом;

PL075 – кількість місяців, коли респондент працював повний робочий день як самозайнята особа (у тому числі як працівник сімейного бізнесу);

PL076 – кількість місяців, коли респондент працював неповний робочий день як самозайнята особа (у тому числі як працівник сімейного бізнесу).

4. Розрахунок частки фактично відпрацьованих місяців у звітному році особою працездатного віку (*month _ ratio*) за формулою:

$$month \_ ratio = Ne1/12 \quad (4)$$

5. Розрахунок суми часток фактично відпрацьованих місяців у звітному році всіх членів домогосподарства у працездатному віці (*wi*):

$$wi = \sum month\_ratio\_i, \quad i \in [1, size], \quad (5)$$

де *size* – кількість членів домогосподарства у працездатному віці.

6. Розрахунок показника інтенсивності праці домогосподарства *WORK_INT* (*WI*) за формулою:

$$WORK\_INT (WI) = wi / size \quad (6)$$

Нижче у таблиці наведено перелік показників, що використовуються для розрахунку показника "Інтенсивність праці працездатних членів домогосподарства", та опис їх змісту.

Перелік показників для розрахунку інтенсивності праці

№ з/п	Код змінної	Назва показника	Опис змісту показника	
1	2	3	4	
1.	PL060	Кількість робочих годин протягом звичайного робочого тижня на основній роботі.	За наявності кількох робіт основна робота повинна бути роботою з найбільшою кількістю відпрацьованих годин. Особи, що змінили роботу протягом звітного періоду, повинні вказувати свою роботу на кінець звітного тижня як свою основну роботу. До кількості годин, протягом яких особа зазвичай працювала на своїй основній роботі, включаються всі години: понаднормові (оплачувані чи неоплачувані), які особа зазвичай відпрацьовує, але виключається час у дорозі між домом і місцем роботи, а також основні перерви на їжу (як правило, опівдні).	
2.	PL073	Кількість місяців, коли респондент працював у звітному періоді повний робочий день за наймом	Якщо особа поєднує кілька робіт з неповним робочим днем, що в результаті дає час, еквівалентний повній зайнятості, то особа повинна розглядати себе працівником, який працює повний робочий день.	
3.	PL074	Кількість місяців, коли респондент працював у звітний період неповний робочий день за наймом		
4.	PL075	Кількість місяців, коли респондент працював повний робочий день як самозайнята особа (в тому числі як працівник сімейного бізнесу)		
5.	PL076	Кількість місяців, коли респондент працював неповний робочий день як самозайнята особа (в тому числі як працівник сімейного бізнесу)		
6.	PL100	Загальна кількість годин, протягом яких респондент працював на другій та інших роботах		Необхідно зазначити кількість годин, які зазвичай відпрацьовуються на другій, третій та інших роботах.

Додаток 2
до Методики
(пункт 1 підрозділу 3 розділу III)

Перелік ознак матеріальної депривації, передбачених програмою EU-SILC

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
1.	HS011	Заборгованість з іпотечного кредиту або орендних платежів (чи заборгувало домогосподарство з оплатою іпотечного кредиту або орендних платежів в останні 12 місяців?)	Заборгованість домогосподарства протягом минулих 12 місяців, тобто, нездатність вчасно сплатити (згідно з розкладом) орендну плату та/або виплати по іпотечному кредиту за основне місце проживання.
2.	HS021	Заборгованість із комунальних платежів (чи заборгувало домогосподарство за комунальними платежами протягом минулих 12 місяців?)	Заборгованість домогосподарства протягом останніх 12 місяців, тобто, нездатність вчасно сплатити (згідно з розкладом) комунальні платежі (опалення, електрика, газ, вода тощо) за основне місце проживання хоча б один раз через фінансові труднощі.
3.	HS031	Заборгованість із придбання на виплату або з інших виплат за кредитами (чи заборгувало домогосподарство із платежів за придбання на виплату або з інших платежів за кредитами (нежитлові борги) впродовж останніх 12 місяців?)	Заборгованість домогосподарства протягом минулих 12 місяців, тобто, нездатність вчасно сплатити (згідно з розкладом) платежі у випадку придбання в розстрочку або за іншими нежитловими кредитами хоча б один раз через фінансові труднощі.
4.	HS040	Здатність оплатити тижневу щорічну відпустку далеко від дому (чи може дозволити все домогосподарство поїхати в щорічну тижневу відпустку, далеко від дому, у тому числі перебувати в другому будинку або разом із друзями/ріднею?)	Якщо хоча б один із членів домогосподарства не може дозволити поїхати у відпустку, відповідь має бути "НІ", у випадках, коли серед членів домогосподарства є особи похилого віку або особи із проблемами здоров'я, які мають кошти, щоб дозволити тижневу щорічну відпустку, проте з інших причин не можуть поїхати самі або разом з іншими членами домогосподарства, відповідь має бути "ТАК".

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
5.	HS050	Здатність дозволити собі їжу з м'ясом, куркою, рибою (або вегетаріанський еквівалент) кожен другий день (чи може домогосподарство дозволити собі їжу з м'ясом, куркою, рибою (або вегетаріанський еквівалент) кожен другий день?)	Це стосується тих осіб, які не можуть дозволити собі таке харчування не через особисті вподобання, а через нестачу коштів.
6.	HS060	Здатність сплачувати неочікувані фінансові витрати (чи може домогосподарство дозволити сплачувати неочікувані необхідні витрати (вставити суму) та сплатити їх за рахунок власних ресурсів?)	Вартість неочікуваних фінансових витрат відповідає національній межі бідності для однієї одиниці споживання (незалежно від розміру та структури домогосподарства).
7.	HS070	Наявність телефону (у тому числі мобільного) (чи має домогосподарство телефон (стаціонарний або мобільний)?)	Відмічається наявність у домогосподарства телефону (у тому числі мобільного телефону) або його відсутність, оскільки домогосподарство не може його дозволити (вимушена відсутність*) або з інших причин. У випадку мобільних телефонів домогосподарство має визначитися таким, що володіє телефоном, якщо будь-яка особа зі складу домогосподарства володіє ним.
8.	HS080	Наявність кольорового телевізора (чи має домогосподарство кольоровий телевізор?)	Ресструється наявність у домогосподарства кольорового телевізора або відсутність у домогосподарства кольорового телевізора, оскільки воно не може його дозволити (вимушена відсутність*) або з інших причин. Наявність елемента не обов'язково означає власність: елемент можна орендувати або придбати у кредит або використовувати спільно з іншими домогосподарствами. Якщо елемент спільно використовується кількома домогосподарствами, відповідь має бути "ТАК", якщо є адекватний/легкий доступ (тобто домогосподарство може використовувати товар тривалого використання завжди, коли забажає), та "НІ" – в інших випадках. Домогосподарство має визначитися таким, що володіє елементом, якщо всі чи хоча б один його член користується ним.

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
9.	HS090	Наявність комп'ютера (чи має домогосподарство комп'ютер?)	Реєструється наявність у домогосподарства комп'ютера або відсутність у домогосподарства комп'ютера, оскільки воно не може його дозволити (вимушена відсутність*) або з інших причин. Наявність елемента не обов'язково означає власність: елемент можна орендувати або придбати у кредит або використовувати спільно з іншими домогосподарствами, наприклад у багатоквартирних комплексах, і не обов'язково володіти ним. Якщо елемент спільно використовується кількома домогосподарствами, відповідь має бути "ТАК", якщо є адекватний/легкий доступ (тобто домогосподарство може використовувати товар тривалого використання завжди, коли забажає), та "НІ" – в інших випадках. домогосподарство має вважатися таким, що володіє елементом, якщо будь-який його член володіє ним. Комп'ютер означає портативний комп'ютер або настільний комп'ютер, проте не включає пристрої для відео ігор, що не мають більш широкої функціональності. Якщо комп'ютер надається роботодавцем лише для робочих цілей, це не вважається володінням ним.
10.	HS100	Наявність пральної машини (чи має домогосподарство пральну машину?)	Реєструється наявність у домогосподарства пральної машини або відсутність у домогосподарства пральної машини, оскільки воно не може її дозволити (вимушена відсутність*) або з інших причин. Наявність елемента не обов'язково означає власність: елемент можна орендувати або надавати у кредит або використовувати спільно з іншими домогосподарствами, наприклад у багатоквартирних комплексах. Якщо елемент спільно використовується кількома домогосподарствами, відповідь має бути "ТАК", якщо є адекватний/легкий доступ (тобто домогосподарство може використовувати товар тривалого використання завжди, коли забажає), та "НІ" – в інших випадках. Домогосподарство вважається таким, що володіє пральною машиною, якщо будь-який його член володіє нею.

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
11.	HS110	Наявність автомобіля (чи має домогосподарство автомобіль/мікроавтобус для приватного використання?)	Реєструється наявність у домогосподарства автомобіля або відсутність у домогосподарства автомобіля, оскільки воно не може його дозволити (вимушена відсутність*) або з інших причин. Наявність елемента не обов'язково означає власність: елемент можна орендувати або придбати у кредит або використовувати спільно з іншими домогосподарствами. Якщо елемент спільно використовується кількома домогосподарствами, відповідь має бути "ТАК", якщо є адекватний/легкий доступ (тобто домогосподарство може використовувати товар тривалого використання завжди, коли забажає), та "НІ" – в інших випадках. Домогосподарство вважається таким, що володіє автомобілем, якщо будь-який його член володіє ним. Службовий автомобіль або мікроавтобус, доступний домогосподарству для приватного використання, визначається як володіння ним.
12.	HS120	Можливість забезпечити мінімальні потреби на місяць (домогосподарство може мати різні джерела доходу, при цьому надходити вони можуть від більш ніж одного члена домогосподарства. Що стосується сукупного доходу Вашого домогосподарства, чи здатне Ваше домогосподарство зводити кінці з кінцями, а саме оплачувати свої звичайні необхідні витрати?)	Оцінка респондента повинна ґрунтуватися на сукупному доході домогосподарства, всі джерела доходу повинні бути враховані (можливо, нерегулярні). Також має бути враховано, що вони "можуть надходити від більш ніж одного члена домогосподарства".
13.	HS130	Мінімальний місячний дохід, для забезпечення мінімальних потреб на місяць (Який найнижчий чистий щомісячний дохід потрібен Вашому домогосподарству, щоб зводити кінці з кінцями, тобто для оплати своїх звичайних необхідних витрат?)	Респондент має надати власну оцінку найнижчого чистого щомісячного доходу (у національній валюті), який знадобився б домогосподарству для того, щоб "зводити кінці з кінцями".

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
14.	HS140	Загальна сума витрат на житло є фінансовим тягарем для домогосподарства (Проаналізуйте свої сукупні витрати на житло, у тому числі погашення іпотеки (основна сума і відсотки) або орендну плату, страхування і витрати на обслуговування (вивід стічних вод, вивіз сміття, регулярне технічне обслуговування, ремонт та інші витрати). Якою мірою ці витрати є для вас фінансовим тягарем?)	Ураховуються тільки ті витрати на житло, які фактично оплачені. Метою є оцінка думки респондента про ступінь, у якому витрати на житло є фінансовим тягарем для домогосподарства. Для власників необхідно врахувати сукупні погашення іпотеки, в тому числі основної суми і відсотків, а для орендодавців - фактичну орендну плату. Крім цього, необхідно проаналізувати витрати на обслуговування (вивід стічних вод, вивіз сміття, регулярне технічне обслуговування, ремонт та інші витрати). Враховувати необхідно тільки ті витрати на житло, які фактично оплачені, тобто без урахування заборгованості за минулі періоди.
15.	HS150	Погашення виплат за покупки на виплату або інших кредитів на рухоме або нерухоме майно є фінансовим тягарем для домогосподарства (чи має хто-небудь з Вашого домогосподарства погашати борги по будь-якій кредитній карті, купівлі на виплату або інших кредитах (тобто за винятком іпотечних виплат або інших кредитів, пов'язаних з купівлею основного житла)?)	Метою є оцінка думки респондента про ступінь, в якому погашення непов'язаних з житлом боргів є фінансовим тягарем для домогосподарства. "Непов'язані з житлом борги" включають будь-які кредити на споживчі товари і послуги (автомобіль, відпустка, меблі, товари тривалого споживання тощо), а також борг за кредитними картками.
16.	HS160	Проблеми, пов'язані з житлом: занадто темне, недостатньо світла (чи є Ваше помешкання занадто темним, тобто чи достатньо світла надходить до житла через вікна?)	Метою є оцінка думки респондента щодо наявності проблеми домогосподарства, пов'язаної з тим, чи є помешкання занадто темним і чи достатньо світла надходить через вікна. Питання виявляє, чи вважає домогосподарство, що існує проблема, пов'язана з тим, що більшість кімнат є занадто темними (не обов'язково всі кімнати).

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
17.	HS170	Шум від сусідів або з вулиці (транспорт, підприємства, заводи тощо) (чи маєте Ви будь-які з наведених проблем, пов'язаних з місцем Вашого проживання: занадто багато шуму у Вашому помешканні від сусідів або з вулиці (дорожній рух, підприємства, заводи тощо)?)	Метою є оцінка того, чи вважає респондент, що для домогосподарства існує проблема, пов'язана з "шумом від сусідів або з вулиці" (а не сам факт їхньої стурбованості цією проблемою).
18.	HS180	Забруднення навколишнього середовища, вихлопи або інші негативні явища, пов'язані з транспортом у зоні проживання (чи маєте Ви будь-які з наведених проблем, пов'язаних з місцем Вашого проживання: забруднення, бруд чи інші екологічні проблеми в районі, як-от дим, пил, неприємні запахи або забруднена вода?)	Метою є оцінка того, чи вважає респондент, що для домогосподарства існує проблема, пов'язана із "забрудненням, брудом тощо" (а не сам факт їх стурбованості цією проблемою).
19.	HS190	Злочинність, насильство чи вандалізм у регіоні (чи маєте Ви будь-які з наведених проблем, пов'язаних з місцем Вашого проживання: злочинність, насильство і вандалізм в районі?)	Метою є оцінка того, чи вважає респондент, що для домогосподарства існує проблема, пов'язана зі «злочинністю, насильством і вандалізмом» (а не сам факт їх стурбованості цією проблемою).
20.	HH040	Протікання даху, сирі стіни/підлога/фундамент або гнилі віконні рами чи підлога (чи маєте ви будь-які з наведених нижче проблем, пов'язані з житлом: протікає дах; сирі стіни/ підлога/ фундамент; гнилі віконні рами чи підлога)	Мета цього питання полягає в отриманні об'єктивної оцінки стану житла. Чи має житло проблеми з протіканням даху та/або вологими стелями, сирістю на стінах, підлозі чи фундаменті та/або гнилими віконними рамами і дверима.
21.	HH050	Здатність підтримувати належну температуру в будинку (чи може домогосподарство підтримувати належну температуру?)	Питання стосується здатності (платоспроможності) підтримувати належну температуру незалежно від того, чи домогосподарство дійсно потребує цього.

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
22.	HH081	Ванна або духова в житлі (Чи наявні душ або ванна у Вашому житлі?)	Душ або ванна за межами житла не повинні розглядатися в цьому пункті, але не вимагається, щоб душ або ванна займали окрему кімнату.
23.	HH091	Туалет у помешканні для користування членами домогосподарства (чи є у Вас у помешканні стаціонарний туалет зі зливом?)	Туалети за межами житла не повинні включатися в цей пункт, але туалети зі зливом в кімнаті, де також знаходяться душ або ванна, повинні враховуватися.
24.	PD020	Заміна зношеного одягу новим (не був у вжитку) (чи можете Ви замінити зношений одяг новим, але не уживаним?)	Основна увага приділяється заміні зношеного одягу на новий (наприклад, костюма, зимового пальта, пуловеру і т. д.). Слід розглядати можливість зміни саме зношеного одягу, а не одягу, що вийшов з моди.
25.	PD030	Наявність двох пар взуття належного розміру (у т.ч. однієї пари всесезонного взуття) (чи є у Вас дві пари взуття в хорошому стані, які підходять для повсякденної діяльності?)	Всесезонне взуття може бути визначене як будь-яке повсякденне взуття, за винятком сандалів та чобіт. Повсякденне взуття має бути таким, яке респондент може носити протягом більшості днів.
26.	PD050	Зустрічі з друзями/родичами, щоб разом поїсти/випити, щонайменше раз на місяць (чи збираєтеся Ви разом з друзями / родичами на випивку або їжу не рідше одного разу на місяць?)	Друзі. Друзів слід розуміти в самому широкому значенні, тобто як людей, з якими респондент спілкується, і з якими респондент ділиться особистими справами. Сім'я (родичі): Сім'я або родичі повинні визначатися в самому широкому значенні. Вони включають батька/матір/дітей, братів та сестер, бабусь і дідусів, тіток, дядьків, двоюрідних братів, племінників, племінниць, родичів і т. д. Щоб зібратися разом, щоб випити / поїсти: щоб повечеряти за випивкою / їжею, треба витратити час на їду та / або пити з друзями або сім'єю (родичами) вдома або в іншому місці (ресторан, паб і т. д.). Виключається спілкування з друзями з професійних питань. Ця змінна направлена на дослідження фінансових і соціальних аспектів позбавлення.
27.	PD060	Регулярне дозвілля та розваги (чи регулярно Ви берете участь в дозвіллі (це коштує грошей)?)	Термін «регулярно» означає кілька раз на рік. Розглядається діяльність, така як спорт, кіно, концерт і т. д., яка повинна відбуватися поза домом.

Продовження додатка 2

№ п/п	Код змінної	Ознаки матеріальної депривації, передбачені EU-SILC	Коментар щодо змісту ознак матеріальної депривації, передбачених EU-SILC
1	2	3	4
28.	PD070	Витрачання невеликої суми грошей на себе щотижня (чи є у Вас можливість витратити трохи грошей на себе, заради власного задоволення (купуєте / робите щось для себе)?)	Витратити невелику суму грошей на себе означає вільно витратити гроші, купляти / робити щось для себе, для власного задоволення, наприклад, ходити в кіно, купляти невелику річ, купляти журнал, невелику книгу, пиріг, морозиво влітку або інші дрібні речі, щоб поїсти, сигарети, піти до перукаря і т. д., без консультації з будь-ким.
29.	PD080	Домашній доступ до Інтернету для особистого використання (чи є у Вас підключення до Інтернету для особистого користування, коли це необхідно?)	Член сім'ї має підключення до Інтернету для особистого користування вдома, тільки якщо всі потреби для особистого користування повністю виконані в результаті цього підключення. Доступ до Інтернету може здійснюватися через смартфон, інший безпроводний кишеньковий пристрій (планшет і т. д.), консоль для відеоігр, ноутбук, настільний комп'ютер, телевізор і т. д.
30.	HD080	Заміна зношених меблів (чи може домогосподарство замінити меблі при зношеності або пошкодженні?)	Термін «меблі» відповідає предметам, таким як ліжка, столи, комоди, шафи, диван і т. д., які є у житлі, щоб зробити його придатним або зручним для проживання або роботи. Можлива заміна на меблі, які були у користуванні.

* "Вимушена відсутність" означає, що цей елемент є чимось, що домогосподарство хотіло б мати, проте не може дозволити. Наявність елемента не обов'язково означає власність: елемент можна орендувати або надавати у кредит.

Перелік ознак депривації, розроблених для проведення пілотного дослідження щодо самооцінки домогосподарствами доступності окремих товарів та послуг

	Частка домогосподарств	
	які вважали ознаками бідності	які потерпали від депривації
Економічна депривація		
Харчування		
недостатність коштів для		
1. того, щоб не відмовляти собі в найнеобхідніших недорогих продуктах харчування споживання страви з м'ясом, курятиною або рибою	98,4	8,8
2. один раз на тиждень	94,9	10,2
3. щоденно	72,2	37,9
4. споживання свіжих фруктів або соків	79,6	25,5
Одяг і взуття		
недостатність коштів для		
оновлення за потребою верхнього одягу та взуття для холодної пори року для дорослих		
5. один раз на 5 років	94,8	15,9
6. один раз на 3 роки	87,0	24,7
7. придбання за потребою нового одягу та взуття для дітей	94,7	8,0
8. своєчасного придбання необхідних предметів особистого догляду та побутової хімії	90,2	6,3
9. придбання недорогих меблів, необхідних для повсякденного життя (ліжка, шафа, стіл, стілець тощо)	88,3	21,0
Товари тривалого користування		
відсутність		
10. телевізора	91,1	4,2
11. холодильника	93,0	6,2
12. пральної машини	88,5	14,0
Житлові умови		
відсутність		
13. житла у нормальному стані (наявне житло потребує капітального ремонту, сире, ветхе, старе)	95,9	15,1
14. окремого житла (окремої квартири, індивідуального будинку)	84,1	7,7
15. будь-якого окремого помешкання (включаючи кімнату в комунальній квартирі, гуртожитку, частину індивідуального будинку тощо)	92,7	3,2
16. водогону в житлі та недостатність коштів для його проведення	81,9	20,8
17. туалету зі зливом всередині житла і недостатність коштів для його встановлення	78,4	24,7

	Частка домогосподарств	
	які вважали ознаками бідності	які вважали ознаками бідності
недостатність коштів для		
18. підтримування достатньо теплої температури у своєму житлі (на придбання палива, обігрівача тощо) протягом опалювального сезону	94,2	16,6
19. своєчасної та в повному обсязі оплати рахунків за житло та необхідні послуги з його утримання або оплати газу для приготування їжі	91,3	15,8
20. здійснення за потребою термінового ремонту житла (сантехніки, даху, електропроводки, заміна вибитого скла у вікні тощо)	92,1	25,7
наявність житлової площі, що не перевищує		
21. 5 кв.м. на особу	90,5	4,7
22. 7,5 кв.м. на особу	79,5	8,9
Охорона здоров'я		
недостатність коштів для оплати необхідних		
23. послуг невідкладної платної медичної допомоги, якщо отримати такі послуги на безоплатній основі складно	95,9	23,3
24. послуг лікаря (крім стоматолога) у медичному закладі (за відсутністю або складністю отримання таких послуг на безоплатній основі), аналізів, обстежень, процедур, призначених лікарем	95,9	24,1
25. ліків та медичного приладдя, призначених лікарем	96,2	23,4
26. стоматологічних послуг з використанням недорогих матеріалів (за винятком зубопротезування) або недорогих послуг зубопротезування	93,5	21,1
27. лікування в стаціонарі без проведення хірургічної операції (за відсутністю таких послуг на безоплатній основі) або життєво необхідної хірургічної операції (крім косметичної) та подальшого пов'язаного з цим лікування в стаціонарі (за відсутністю таких послуг на безоплатній основі)	95,5	26,8
Освіта		
недостатність коштів для		
28. отримання будь-якої професійної освіти	90,4	4,3
29. того, щоб дитина отримала хоча б неповну середню освіту, оскільки вимушена рано розпочати працювати	95,4	1,7
30. того, щоб дитина після отримання неповної середньої освіти продовжувала навчатися, а не була вимушена працювати	92,3	3,0
Відпочинок та дозвілля		
недостатність коштів для		
31. сімейного відпочинку не вдома, а також не з родичами в їх житлі, щонайменше один тиждень на рік	76,1	34,0
32. відвідування з подарунками друзів, родичів або для прийому у себе гостей (з їжею та напоями) для святкування днів народження або свят	72,4	17,6
33. придбання квитків у кінотеатри, до театру тощо 1–2 рази на рік	65,7	13,3

	Частка домогосподарств	
	які вважали ознаками бідності	які вважали ознаками бідності
Інші можливості		
недостатність коштів для		
34. оплати необхідних недорогих побутових послуг (послуг перукарень, пралень, хімчистки, ремонту одягу, взуття та техніки тощо)	85,0	11,0
35. здійснення заощаджень для придбання необхідних товарів (отримання послуг)	80,3	47,9
відсутність		
36. можливості отримання допомоги соціальних працівників або послуг соціальних служб	72,3	7,8
37. у користуванні навіть невеликої земельної ділянки для сільськогосподарського використання площею до 10 соток	44,5	3,9
Розвиток інфраструктури		
38. відсутність поблизу житла об'єктів роздрібної торгівлі	92,6	9,7
39. відсутність у населеному пункті закладів, які надають побутові послуги (перукарень, пралень, хімчистки, ремонту одягу, взуття та побутової техніки тощо)	92,3	19,1
40. відсутність поблизу житла відділень зв'язку	91,8	13,8
41. відсутність у населеному пункті закладів культури (кінотеатру, театру, музею, бібліотеки, клубу)	89,2	12,6
42. відсутність поблизу житла медичної установи (фельдшерсько-акушерського пункту, лікарської амбулаторії, поліклініки тощо), аптеки	96,4	18,4
43. незабезпеченість населеного пункту своєчасними послугами швидкої медичної допомоги	98,0	22,9
44. відсутність поблизу житла дошкільних закладів (дитячих садків, ясел)	94,6	4,7
45. відсутність регулярного щоденного транспортного сполучення з іншим населеним пунктом з більш розвинутою інфраструктурою (мережею магазинів, закладів культури, освіти тощо)	95,2	12,6
46. відсутність можливості підключення до стаціонарної телефонної мережі	89,8	23,2

Базовий список депривацій (18 ознак бідності за умовами життя)

I. Економічна депривація

1. Харчування

Недостатність коштів для того, щоб не відмовляти собі в найнеобхідніших недорогих продуктах харчування

2. Непродовольчі товари

Недостатність коштів для:

оновлення за потребою верхнього одягу та взуття для холодної пори року для дорослих один раз на 5 років;

придбання за потребою нового одягу та взуття для дітей

відсутність

телевізора

холодильника

3. Житлові умови домогосподарства

відсутність житла у нормальному стані (наявне житло потребує капітального ремонту, сире, ветхе, старе)

недостатність коштів для своєчасної та в повному обсязі оплати рахунків за житло та необхідні послуги з його утримання або оплати газу для приготування їжі

наявність житлової площі, що не перевищує 5 кв. м. на особу

4. Охорона здоров'я

недостатність коштів для оплати необхідних:

послуг лікаря (крім стоматолога) у медичному закладі (за відсутністю або складністю отримання таких послуг на безоплатній основі), аналізів, обстежень, процедур, призначених лікарем;

ліків та медичного приладдя, призначених лікарем;

лікування в стаціонарі без проведення хірургічної операції (за відсутністю таких послуг на безоплатній основі) або життєво необхідної хірургічної операції (крім косметичної) та подальшого, пов'язаного з цим, лікування в стаціонарі (за відсутністю таких послуг на безоплатній основі)

5. Освіта та дошкільне виховання

недостатність коштів для отримання будь-якої професійної освіти

II. Розвиток інфраструктури

1. Відсутність поблизу житла об'єктів роздрібною торгівлі

2. Відсутність у населеному пункті закладів, які надають побутові послуги (перукарень, пралень, хімчистки, ремонту одягу, взуття та побутової техніки тощо)

3. Відсутність поблизу житла медичної установи (фельдшерсько-акушерського пункту, лікарської амбулаторії, поліклініки тощо), аптеки

4. Незабезпеченість населеного пункту своєчасними послугами швидкої медичної допомоги

5. Відсутність поблизу житла дошкільних закладів (дитячих садків, ясел)

6. Відсутність регулярного щоденного транспортного сполучення з іншим населеним пунктом з більш розвиненою інфраструктурою (мережею магазинів, закладів культури, освіти тощо)

Додаток 5
до Методики
(пункт 6 розділу IV)

**Розподіл домогосподарств за концентрацією ознак депривації в
одному домогосподарстві зі списку 18 ознак**

Концентрація депривацій в одному домогосподарстві	Кумулятивна частка домогосподарств, які потерпають від позбавлень%		
	2007	2013	2015
18	0,0	0,0	0,0
17	0,0	0,0	0,0
16	0,0	0,0	0,0
15	0,1	0,1	0,1
14	0,4	0,1	0,2
13	0,6	0,3	0,3
12	1,1	0,6	0,5
11	1,7	1,0	1,1
10	2,9	1,6	1,9
9	4,6	2,5	3,6
8	6,7	3,8	6,3
7	9,9	6,5	10,1
6	14,4	10,3	15,5
5	20,8	15,4	22,4
4	29,0	22,4	30,8
3	39,1	31,7	41,5
2	50,4	40,8	53,1
1	65,1	54,5	65,9
0	100,0	100,0	100,0

Додаток 6
до Методики
(пункт 8 розділу IV)

**Рівні матеріальної депривації, у тому числі глибокої,
визначеної за критеріями ЄС, за регіонами України
у 2015 році**

	(відсотків)	
	Особи, які потерпають від:	
	матеріальної депривації (3 і більше ознак матеріальної депривації із 9 ознак)	глибокої матеріальної депривації (4 та більше ознак матеріальної депривації із 9 ознак)
Україна	44,2	26,7
<i>у тому числі за регіонами</i>		
Вінницька	46,0	28,7
Волинська	44,3	27,2
Дніпропетровська	46,5	30,0
Донецька	48,5	31,0
Житомирська	27,3	10,6
Закарпатська	94,9	91,1
Запорізька	32,9	16,5
Івано-Франківська	87,4	62,2
Київська (без м. Києва)	23,3	7,7
Кіровоградська	57,7	38,4
Луганська	45,6	32,8
Львівська	34,1	13,7
Миколаївська	51,1	25,8
Одеська	39,0	22,5
Полтавська	28,0	12,4
Рівненська	12,8	8,6
Сумська	62,8	34,7
Тернопільська	61,7	39,0
Харківська	34,4	17,1
Херсонська	74,1	59,7
Хмельницька	56,8	33,2
Черкаська	62,7	41,7
Чернівецька	24,8	7,3
Чернігівська	41,4	20,5
м. Київ	24,8	10,0
Довідково: ЄС-28	18,6	9,0

Список використаних джерел

1. Закон України "Про офіційну статистику" від 16 серпня 2022 року № 2524-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text>".
2. Стратегія подолання бідності, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 161-р.
3. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату від 29 грудня 2009 року № 498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Методика комплексної оцінки бідності, затверджена наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України від 18.05.2017 № 827/403/507/113/232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження "Обстеження умов життя домогосподарств", затверджені наказом Державного комітету статистики України від 23.12.2011 № 27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Методика розрахунку показників доходів та ресурсів домогосподарства, затверджена наказом Державної служби статистики України від 28.11.2014 № 372.
7. Методика обробки результатів державного вибіркового обстеження умов життя домогосподарств, затверджена наказом Держкомстату від 31.10.2011 № 278 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Commission Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council of 16 June 2003 concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC).
9. Commission Regulation (EC) No 1980/2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards definitions and updated definitions.
10. Commission Regulation (EC) No 1983/2003 of 7 November 2003, implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the list of target primary variables.
11. Commission Regulation (EU) 2015/2256 of 4 December 2015 amending Regulation (EC) No 1983/2003 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community Statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the list of target primary variables.
12. Methodological guidelines and description of EU-SILC target variables (DocSILC065), 2014.

13. Algorithm to compute Overarching Indicators based on EU-SILC and adopted under the Open Method of Coordination (Statistical requirements compendium – 2017 edition).

14. Description of datasets and methodology in Statistics Explained [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_statistics_on_income_and_living_conditions_\(EU-SILC\)_methodology](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_statistics_on_income_and_living_conditions_(EU-SILC)_methodology)

15. Smarter, greener, more inclusive? – Indicators to support the Europe 2020 strategy – 2015 edition [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/6655013/KS-EZ-14-001-EN-N.pdf/a5452f6e-8190-4f30-8996-41b1306f7367>